

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертаційне дослідження Дмитрука Миколи Ілліча
"Організаційно-економічні засади розвитку виноградарства
в підприємствах півдня України",
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за
спеціальністю 08.00.04 – економіка і управління підприємствами (за видами
економічної діяльності)

Виноградно-виноробний комплекс є однією з економіко утворюючих сфер сільського господарства. Підвищення конкурентоспроможності та економічної ефективності виноградарства відкриває великі можливості для відновлення і прискорення темпів розвитку галузі, а також для вирішення гострих проблем соціального розвитку сільських територій. Теоретичні та методичні аспекти економічної ефективності є загальними для всіх галузей сільського господарства, в тому числі і для виноградарства. Однак ця галузь має специфічні особливості, які мають певний вплив на оцінку її ефективності.

По-перше, виробництво винограду пов'язано з тривалою експлуатацією багаторічних насаджень – виноградників, які займають значну питому вагу в активах галузі. По-друге, закладка нових та заміщення існуючих виноградників вимагають значних капітальних вкладень в розрахунку на 1 га. По-третє, нові насадження починають плодоносити лише на третій–четвертий рік, що вимагає додаткових витрат по догляду за ними до досягнення плодоношення. По-четверте, виноградарство не може оперативно реагувати на кон'юнктуру ринку, так як сортовий склад технічних та столових сортів визначається при закладці виноградників.

Для вирощування винограду велике значення мають клімат, ґрунт та місце розташування насаджень. Вони значною мірою визначають сортимент, напрямки використання урожаю і систему агротехнічних заходів.

Отже, дисертаційне дослідження, Дмитрука Миколи Ілліча є надзвичайно актуальним, важливим й заслуговує цілковитого схвалення.

Автор провів надзвичайно велику роботу, ґрунтовно опрацював тематичну літературу, вивчив досвід керівників-практиків у сфері агробізнесу, залучив статистичний матеріал, а також використав результати особистих спостережень.

Тож дисертаційне дослідження здобувача опирається на широку й різноманітну інформаційну базу, що стало запорукою того, що основні наукові положення, висновки та рекомендації характеризуються достовірністю, вони є переконливими й прийнятними для практичного впровадження.

Робота має чітку та логічно побудовану структуру. В першому розділі увага дисертанта зосереджена на оцінці теоретичних засад функціонування сільськогосподарських підприємств – виробників винограду в Україні. Автором на високому теоретичному рівні розкрито основні чинники, які вплинули на розміщення виноградників в Україні (підрозділ 1.2). Значна увага приділена оцінці інформаційного забезпечення наукового дослідження. Зокрема, дисертант наголошує, що значне місце при вирішенні проблеми формування

інформаційного масиву даних про розвиток виноградарства в Україні відіграє Виноградний кадастр України, при цьому він на високому практичному рівні розкриває його основні розділи (підрозділ 1.2). Автор у підрозділі 1.3 зосередив увагу на розробці методичних підходів щодо економічної оцінки діяльності сільськогосподарських підприємств – виробників винограду в Україні. Велика зацікавленість викликає розроблений дисертантом інтегральний показник оцінки економічної ефективності.

У другому розділі дисертант здійснив, використовуючи наявний емпіричний матеріал економічну оцінку виробництва винограду в господарствах корпоративного сектору аграрної економіки. Особлива увага приділена аналізу економічних показників ефективності вирощування винограду в сільськогосподарських підприємствах України, зокрема південних її областях. Викликає зацікавленість оцінка ефективності державної підтримки виноградарства в Україні. Автор справедливо наголошує, що непослідовність її проведення не забезпечило отримання позитивного економічного ефекту в господарствах – промислових виробників винограду. Дана обставина свідчить про високий практичний досвід дисертанта.

В третьому розділі дисертант приділив значну увагу удосконаленню взаємовідносин між виробниками винограду – господарствами корпоративного сектору аграрної економіки та переробними підприємствами. Зокрема, заслуговує на увагу авторська розробка обслуговуючого кооперативу, який на нашу думку суттєво скоротить трансакційні витрати.

Вважаємо, що мають практичну реалізацію заходи, які запропоновані автором, що спрямовуються на підвищення ефективності виробництва винограду в сільськогосподарських підприємствах південних областях України.

Таким чином, правильно вибудована архітектура роботи дозволила здобувачу чітко підпорядкувати увесь текст дисертації розкриттю поставленої мети та розв'язанню сформульованих дослідницьких завдань. Як результат, у дисертаційному дослідженні Дмитрука М. І. міститься ряд положень та висновків, які привносять новизну у вітчизняну економічну науку, зокрема, наведемо найважливіші з них:

удосконалено:

методичні засади економічної оцінки функціонування господарств корпоративного сектору аграрної економіки – виробників винограду в Україні шляхом розрахунку показника продуктивності праці, який враховує додану вартість на одного працівника;

основні напрями підвищення ефективності виробничого-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств – виробників винограду шляхом розвитку кооперативних та інтеграційних відносин;

набули подальшого розвитку:

визначення резервів нарощення виробництва винограду шляхом підвищення рівня концентрації виробничих ресурсів та сортооновлення виноградарників;

обґрунтування напрямів подальшого функціонування сільськогосподарських підприємств – виробників винограду на основі розроблених сценаріїв, які базуються на використанні інтегрального індексу.

Усе вищесказане доводить високе практичне значення дисертаційної роботи, що розглядається.

Рекомендації, які зроблені на основі проведеного дисертаційного дослідження має практичне застосування, що підтверджено відповідними довідками.

Розроблені пропозиції щодо ефективного розвитку виробництва винограду в сільськогосподарських підприємствах Херсонської області та визначення джерел його фінансового забезпечення прийняті до впровадження Департаментом агропромислового розвитку Херсонської обласної державної адміністрації.

Методичний підхід розрахунку потреби в інвестиціях для забезпечення розвитку виноградарства, обґрунтування доцільності імпортозаміщення на ринку винограду та визначення його місткості прийнято до впровадження відділом агропромислового розвитку Бериславської районної державної адміністрації Херсонської області.

Методичний підхід розрахунку рівня продуктивності праці з використанням показника додаткової вартості на одного середньорічного працюючого у виноградарстві та інвестиційний проект розвитку виробництва винограду в сільськогосподарському підприємстві на перспективу використано у ПрАТ «Кам'янський» Херсонської області.

Основні результати дисертаційної роботи опубліковано в 5 статтях у наукових фахових виданнях, одній колективній монографії та 3 матеріалах наукових конференцій.

Зміст автореферату відповідає основним положенням, висновкам та рекомендаціям, які зазначені у дисертаційній роботі

Як свідчить зміст автореферату та дисертаційної роботи є дискусійні питання:

1. В підрозділі 1.1 при висвітленні теоретичних основ функціонування ринку агропродовольства автор використовує терміни «аграрний ринок», «ринок агропродовольства», «ринок продовольчих товарів». В зв'язку з цим вважаємо за доцільне зосередити увагу на розгляді спільних і відмінних рис вищезазначених економічних категорій.

2. Автор на високому рівні в підрозділі 1.2 розкриває загальні риси функціонування виноградарства в Україні за часів новітньої історії. Проте, на нашу думку, необхідно було б здійснити оцінку виробництва винограду в нашій державі в порівнянні з іншими країнами світу – провідними виробниками вищезазначеної сільськогосподарської культури.

3. В розділі 2 автор на високому рівні здійснює оцінку стану та ефективності виробництва винограду в сільськогосподарських підприємствах південних областей України. Як свідчить аналіз інформаційного масиву даних, який використовувався для оцінки – це емпірична інформація про виробничо-господарську діяльність середніх і великих сільськогосподарських підприємств. Вважаємо, автору також необхідно було б приділити увагу аналізу ефективності

виробництва винограду в малих господарствах корпоративного сектору аграрної економіки. На нашу думку це б суттєво посилює б аналітичність дисертаційного дослідження.

4. Дисертант свідомо наголошує, що нині основним виробником винограду в Україні є господарства населення, наголошуючи на першопричинах такого становища (підрозділ 2.1). В зв'язку з цим дисертанту необхідно було б здійснити порівняльний аналіз ефективності виробництва винограду в сільськогосподарських підприємствах та господарствах населення. На нашу думку це б суттєво підняло б актуальність проведеного дисертаційного дослідження.

5. Як свідчить аналіз пропозицій автора, які викладені в підрозділі 3.3 вони є слушними і мають на нашу думку практичне застосування. Дисертант наголошує на значній ролі держави у фінансуванні заходів. Проте, поза увагою автора залишилися роль і місце об'єднаних територіальних громад в розвитку промислового виноградарства південних областей України

Враховуючи нагромаджений і опрацьований дисертантом матеріал, здійснений ним аналіз та узагальнення, а також зроблені висновки, дозволяють стверджувати, що дисертація М.І. Дмитрука є самостійним, завершеним, оригінальним дослідженням, автор якого зарекомендував себе здібним, старанним, цілеспрямованим науковцем. Кожне з положень є виваженим та добре аргументованим.

Зміст текстів та висновки, зроблені у статтях та в авторефераті – є тотожними змісту тексту й висновкам дисертації, яка цілком відповідає вимогам викладеним у пунктах «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567.

Дослідження містить наукові положення та науково обґрунтовані результати, які в сукупності розв'язують науково-прикладну проблему функціонування господарств корпоративного сектору аграрної економіки – виробників винограду в Україні.

Дисертаційна робота відповідає встановленим вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року № 567, зі змінами та доповненнями), а її автор, Дмитрук Микола Ілліч, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент,
генеральний директор Української корпорації
по виноградарству та виноробній промисловості
«Укрвинпром», к.е.н.

Кучеренко В. М.

Підпис засвідчую
Начальник відділу кадрів

Горб В.М.